

НАРЫҚҚА ШОЛУ

«Эйр Астана» қызметін көлемі әрбір 20 жыл сайын екі есеге ұлғайып отыратын авиация саласының дамуында қозғаушы күш болып табылатын әлемдегі ең жылдам өсіп келе жатқан авиация нарықтарының орталығында жүзеге асырады.

Әуе тасымалдарының әлемдік нарығы

Нарықтың негізгі даму үрдістері

Халықаралық әуе көлігі қауымдастығының (IATA) деректері бойынша, 2018 жыл халықаралық авиация нарығы үшін жолаушылар ағынында жылдық көріністе орындалған жолаушы-километр (ОЖКМ) көрсеткішінің 6,5%-ға ұлғаюы байқалған тағы бір сенімді жыл болды. Дегенмен, халықаралық жолаушылар ағынының өсуі алдыңғы жылмен салыстырғанда 2,3%-ға баяулады. Халықаралық шекараларды кесіп өткен 1,4 миллиард әлем туристерінің жартысынан астамы әуе көлігін пайдаланған. Қазіргі уақытта құндық көріністе әлемдік сатылымдардың 35%-ға жуығы әуе көлігіне тиесілі. Тасымалдау сыйымдылығының халықаралық көлемі 6,1%-ға артты, бұл жүктелу коэффициентінің 0,6 пайыздық тармаққа жалпы өсуіне алып келіп, 81,9% рекордтық деңгейіне қол жеткізді.

2018 жылы АҚШ экономикасының нығаюына және канадалық тасымалдаушылардың халықаралық әуе тасымалдарының кеңеюіне байланысты қарқын жақсара түскен Солтүстік Америкадан басқа барлық аймақтарда 2017 жылмен салыстырғанда өсу қарқынының баяулауы байқалды. Азия-Тынық мұхит аймағы 2018 жылы ең жылдам өскен нарық болды (жолаушылар ағыны жылдық көріністе 7,3%-ға артты). Таяу Шығыс пен Латын Америкасы өсу қарқыны бойынша екінші орын алды: жолаушы айналымы екі аймақта да 6,9%-ға артты. Таяу Шығыстағы өсу қарқынының баяулауы геосаяси шиеленісу мен сапарларға қойылған шектеулердің әсерін көрсетсе, Латын Америкасында жолаушылар ағынына жыл ортасында Бразилияда болған жалпы ереуілдер, сондай-ақ өзге де саяси және экономикалық оқиғалар ықпалын тигізді. 2018 жылы халықаралық тасымалдардың еуропалық нарығы 6,6%-ға ұлғайды, ал бір жыл бұрын ол 9,4%-ға өскен болатын – бұл ретте тасымалдардың қарқынына экономикалық ортадағы белгісіздік пен Ұлыбританияның Еуропалық одақ құрамынан (Brexit) шығуы ішінара әсерін тигізді. Барлық нарықтар ішкі тасымалдарға сұраныстың артқандығын көрсетті, бұл тағы да Үндістан мен Қытайдағы халық санының екі таңбалы өсуіне байланысты болып отыр.

Бюджеттік тасымалдаушылар белсенділігінің артуы

2018 жылы лоукостерлер 1,3 миллиардқа жуық жолаушы тасымалдады, бұл әлемдегі жалпы жолаушылар санының 31%-ға жуығын құрады. Бюджеттік тасымалдаушылар нарығының үлесі – Еуропадағы ең жоғары үлес, ол аймақта тасымалданатын жалпы жолаушылар санының 36%-ын құрайды. Одан кейін тиісінше 35%, 30% және 29% үлеспен Латын Америкасы/Кариб алабы, Солтүстік Америка және Азия-Тынық мұхит аймағы ілеседі. Centre for Asia Pacific Region (CAPA) халықаралық ұйымының деректері бойынша, лоукостерлердің тапсырыстар қоржынын ескергенде, азиялық нарықтарда бюджеттік тасымалдаушылардың ерекше өсуі байқалады, олардың жартысы осы аймаққа тиесілі.

Әуе отынына жұмсалатын шығындар

2018 жылы әуе отынының бағасы 2017 жылмен салыстырғанда орташа есеппен алғанда шамамен 31%-ға ұлғайды. IATA деректері бойынша, 2019 жылы әуе отынының бағасы төмендеп, бір барреліне орташа есеппен алғанда 81,3 АҚШ долларын құрайды деп күтілуде. Таяуда құнның төмендеуіне қарамастан, әуе отыны көптеген әуе компаниялары үшін негізгі сын-тегеурін болып қалып отыр. Бағалаулар бойынша, 2018 жылы әлемдік әуе тасымалдаушыларының әуе отынына жұмсаған жиынтық шығыстары 180 миллиард долларды құрады және олардың үлесіне операциялық шығыстардың

23,5%-ға жуығы келеді, бұл ретте 2018 жылы 2017 жылмен салыстырғанда 20,5%-ға ұлғайған «Брент» маркалы мұнайдың бір баррелінің бағасы 73 АҚШ долларын құрады. 2019 жылы отынға жұмсалатын шығындар 200 миллиард АҚШ долларын құрайды деп болжалданады, бұл – «Брент» маркалы мұнайдың бір баррелінің бағасы 65 АҚШ долларын құраған жағдайда, операциялық шығыстардың 24,2%-ға жуығы.

Экономикалық орта

Сауда шектеулерін енгізу қаупіне, иммиграция мәселелері жөніндегі пікірталастарға, тариф мәселелері бойынша келіспеушіліктерге және көп жақты келісімдерді екі жақты келісімдерге ауыстыруға жұмсалған күш-жігерге қарамастан, әуе тасымалдарына деген сұраныс арта түсуде, ал халықаралық тасымалдаулар негізгі өсу факторы болып қалады. Өткен кезеңдегі қаржылық көрсеткіштердің аса жоғары құбылмалылығына қарамастан, әуе саласы соңғы жылда тұрақты жоғары таза пайданы көрсетті. Алайда, IATA алдын ала бағалауына сәйкес, бүкіл әлем бойынша коммерциялық әуе компанияларының таза пайдасы 2017 жылғы 34,5 миллиард АҚШ долларынан 2018 жылғы 32,3 миллиард АҚШ долларына дейін төмендеген. IATA мұнай бағасының күрт құлдырауы және болжалдар бойынша негізгі өсу факторына айналатын және 2019 жылы 3,1%-ға ұлғаятын әлемдік ЖІӨ сенімді өсуінің күтілуі нәтижесінде әлемдік әуе саласының кірістілігі 2019 жылы 35,5 миллиард АҚШ долларына дейін артады деп күтеді.

Қазақстанның әуе тасымалдары нарығы

Өсу факторлары

Авиациялық сараптау жөніндегі ұйым – САРА деректері бойынша, қазіргі уақытта Орталық Азиядағы жолаушылар әуе кемелері паркінің жартысы Қазақстанда орналасқан, ал отыру орындарының жалпы санының үштен бірінен астамы жергілікті нарыққа тиесілі. 2018 жылы қазақстандық әуе компанияларының жолаушылар ағыны 7,9 миллион жолаушыға дейін – 6,8%-ға артты, бұл, Астанада ЭКСПО Бүкіләлемдік көрмесінің өтуіне байланысты жоғары болған 2017 жылғы көрсеткішпен салыстырғанда, үміттендіретін көрсеткіш болып табылады.

Азаматтық авиация комитетінің деректері бойынша, 2018 жылы Қазақстан әуежайлары 14 миллион жолаушыға қызмет көрсетті, бұл жалпы тасымалдау көлеміндегі транзиттік жолаушылардың санын 40%-ға арттырды. Осыған қарамастан, жергілікті әуежайлардағы жолаушылар ағынының көрсеткіші Қазақстан халқының ел ішінде әуе көлігі қызметтерін пайдалану белсенділігінің төмен екендігін көрсетті. Дегенмен, халықтың азырақ шығынмен әуе сапарларын пайдалану мүмкіндігі болатын жаңа бөлігі арқасында ішкі сұраныс едәуір ұлғаяды деп күтіледі. 2020 жылға қарай жолаушылар ағынының 35%-ға артуы күтіледі, бұл ретте транзиттік тасымалдар – 2,5 есеге, ал жүк тасымалдары екі есеге артады.

Азаматтық авиация комитетінің деректері бойынша, өсу әлеуеті сондай-ақ теңдессіз өсуді көрсетіп отырған Орталық Азия елдеріндегі халықаралық транзиттік жолаушылар ағынын дамыту арқылы іске асырыла алады. 2018 жылы Қазақстан арқылы 900 000-ға жуық транзиттік жолаушы ұшты, 2020 жылға қарай бұл сан 1,6 миллион адамға жетеді деп күтіледі. Транзиттік жолаушылар санының артуына сондай-ақ Қазақстан арқылы саяхаттайтын Қытай азаматтары үшін бірнеше жыл бойы әрекет ететін үш күндік визасыз режим, сондай-ақ өткен жылы Үндістан азаматтары үшін енгізілген визасыз режим септігін тигізді.

Шолу

Ішкі сұраныс

«Эйр Астана» ағымдағы нарықтық ортаны ұзақ мерзімді перспективада өз маршруттық желісі мен өнімін құру және нығайту мүмкіндігі ретінде қарастыруын жалғастырады.

ЖІӨ-нің 3,8% деңгейінде өсуі болжалданып отырғанда, Қазақстандағы әуе тасымалдарының ішкі нарығы 2023 жылға қарай әлеуетті түрде өсуі мүмкін. Шығын төмен, қаржылық ахуал мықты болған жағдайда, басты ұлттық тасымалдаушы – «Эйр Астананың» қолданыстағы маршруттық желісіне толықтыру ретінде FlyArystan әуе компаниясын ашу арқылы осы мүмкіндікті барынша жақсы іске асыра алатындығымызға сенімдіміз.

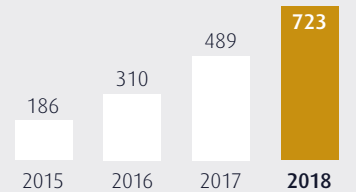
Транзиттік жолаушылар ағыны

«Эйр Астана» компаниясы бұрынғысынша халықаралық нарыққа баса назар аударады, өйткені 2026 жылға қарай Компанияның әуе кемелері паркі екі есеге ұлғаяды. Транзиттік жолаушылар ағынының жылдық өсімі 2018 жылы 48%-ды құрады және енді халықаралық тасымалдардың жалпы көлемінің 32%-ын құрайды. Біз алдағы уақытта Қазақстан нарығынан әлдеқайда үлкен Қытай, Үндістан, Ресей сияқты көршілес нарықтардағы жолаушылар есебінен транзиттік жолаушылар ағынының кеңейетіндігіне сенім білдіреміз. Транзиттік тасымалдар ең жылдам өсетін сегмент болып табылады, өйткені Қазақстанның Ұлы Жібек жолындағы жолаушылар ағыны үшін хаб ретіндегі қолайлы географиялық орналасуын ескергенде, Компания өз қызметін жылдам өсетін орталықазиялық нарықтардың қайнаған ортасында жүзеге асырады.

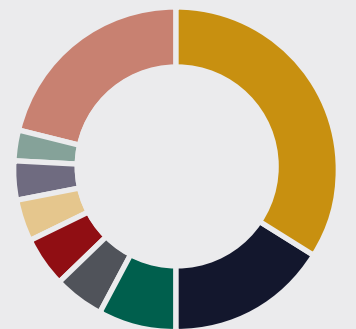
Экономикалық байланыстардың дамуына және туристік ағынның артуына байланысты біз таяудағы үш-төрт жылда Қытайдан жолаушылар ағынының ұлғаюын күтеміз. Сонымен қатар, Үрімшіге/Үрімшіден әуе бостандығының алтыншы дәрежесіндегі жолаушылар ағынының (транзиттік жолаушылар ағынының) едәуір ұлғаюы күтіледі, өйткені аймақтың Орталық Азия елдері мен Жібек жолының басқа елдері арасындағы географиялық орналасуы тиімді болып табылады.

Жолаушылар ағынының негізгі түзілу көздері болып табылатын Ресейді, Грузияны және Украинаны қоса алғанда, ТМД елдерінің жолаушылар ағыны да басты назарымызда қалады. 2018 жылы біз Қазан мен Түменге жаңа маршруттарды аштық және 2019 жылы маршруттық желінің кеңеюін жеделдететіндігімізге, сонымен қатар, қолданыстағы бағыттар үшін тасымалдау сыйымдылығын арттыра алатындығымызға сенім білдіреміз.

Компанияның халықаралық транзиттік жолаушылар ағыны (әуе бостандығының 6-шы дәрежесіндегі жолаушылар, мың адам)

Компанияның Қазақстан ішіндегі халықаралық тасымалдар нарығындағы үлесі

Дереккөз: Компанияның ішкі деректері

Эйр Астана	34%
Аэрофлот	16%
SCAT	8%
S7	5%
Turkish Airlines	5%
Украина халықаралық әуе желілері	4%
FlyDubai	4%
Lufthansa	3%
Басқалары	21%